

OP DE HOOGTE

Augustijns Centrum
de Boskapel

September 2008

“” ... bij tijd en wijle van mening verschillen zonder haat,
alsof iemand het oneens was met zichzelf
en juist door die schaars voorkomende onenigheid
fleur geven aan de eensgezindheid van meestal ...” “
(Augustinus, *Belijdenissen*, IV,8,13,p.113)

Colofon :

Op de Hoogte is het bulletin van de Boskapelgemeenschap.
Het biedt ruimte voor Boskapellers en andere bezoekers
van de kapel om te schrijven of te lezen over zaken die de
gemeenschap van de Boskapel of de kerkgemeenschap in
het algemeen raken.

Ook geeft het informatie over vieringen in de kapel en
andersoortige informatie over activiteiten die vanuit de
Boskapel worden ondernomen.

Op de Hoogte verschijnt 10 maal per jaar.

Redactie:

Mechy Dolmans-van Oosterhout,
Gerard Willems (beiden eindredactie),
Chris Dijkhuis en Jan Garnier
e-mail : gerard.m.willems@planet.nl + mechy@xs4all.nl
Schoutstraat 23, 6525 XR Nijmegen 024 3554903

Lay-out en druk:

Helma Bertels, Myriam Devos, Hans Thoonen
(e-mail jgmthoonen@hetnet.nl)

Abonnementen:

Na schriftelijke aanmelding ontvangt u voor 9 euro een jaar
lang *Op de Hoogte* thuis

Adres Boskapel:

Graafseweg 276
6532 ZV Nijmegen
tel/fax 024-3776968 bgg 024-3726610
homepage: www.boskapel.nl
e-mail: a.c.boskapel@wanadoo.nl
Postbank: 22.06.916, Rabobank: 15.78.32.856
t.n.v. Rector Boskapel

VOORWOORD

De redactie begint met frisse moed aan de nieuwe periode na de vakantie. Ze hoopt dat iedereen een goede, prettige en ontspannende vakantie heeft gehad en met dezelfde frisse moed en de gebruikelijke inspiratie de draad weer oppakt.

Dat mag ook wel want wat u in dit nummer krijgt voorgeschoteld is enigszins zware, maar daarom niet minder lezenswaardige, kost. *Op de Hoogte* wordt bij de activiteiten van de Boskapel: *Vieren, Leren, Dienen*, ondergebracht in de categorie *Leren*. Dit nummer bij het feest van Augustinus biedt daartoe alle gelegenheid. Het bevat een variëteit aan bijdragen, sommige enigszins zware kost. Allereerst is er het artikel van Martien van den Nieuwenhuijsen over Augustinus en Kierkegaard, hun overeenkomsten en verschillen in denken. Vervolgens is er het artikel van Chris Dijkhuis die ons inwijdt in de filosofieën van Socrates en zijn beste leerling Plato.

Als u dacht dat het gezegde “onwetend zondigt niet” uit de Katechismus, klopt, leest u dan in Martien van den Nieuwenhuijsen’s bijdrage Augustinus’ oordeel hierover: onze zwakheid is het gevolg van onze zonde. We zijn dus altijd wel schuldig. En als u zicht wilt krijgen op hoe onze werkelijkheid en een hogere werkelijkheid zich tot elkaar verhouden, dan helpt de door Chris Dijkhuis aan Plato ontleende allegorie van de grot. Wat zien wij eigenlijk van de werkelijkheid, en is er soms meer dan wij zien?

Na deze boeiende maar wat taaie kost lijkt Koen van Rossum’s bijdrage wat speelser. Maar zelfs hier blijkt het te gaan over iets serieus, namelijk wat voor soort onkruid in het bijbelverhaal eigenlijk tussen de tarwe is gezaaid door een kwaadwillende ... Heel verhelderend, en zijn slotzinnetje is niet terecht, anders ‘dolen’ wij gewoon samen.

Koen van Rossum is in de Boskapel een, oneerbiedig gezegd, 'oude rot'. Dat het laatste zelfstandig naamwoord in bijvoeglijke zin allesbehalve op hem van toepassing is, blijkt uit een interview dat de redactie hem mocht afnemen. Zijn geschiedenis als gelovige, zijn carrière, interesses en zijn motivatie om zich in te zetten voor de Boskapelgemeenschap tonen ruimschoots aan dat hij, ondanks zijn leeftijd nog steeds vol inspirerend leven zit.

De leesgroep kwam op 1 juli bijeen om het leesjaar af te sluiten. Hoe goed en vruchtbaar de besprekingen van het voorafgaande viertal romans dat we lazen ook waren, de afsluitende bijeenkomst werd niet echt geïnspireerd door het gelezen boek. Een experimentele roman die niet helemaal uit de verf kwam ondanks de intrigerende titel: *De Geschiedenis van de Liefde*.

Jan Garnier brengt ons in zijn bijdrage op de hoogte van ontwikkelingen in de Oecumene in onze stad en de Amnestygroep bericht van internationale Amnesty successen mede behaald, al is dat misschien maar voor een klein deel, door haar acties in de Boskapel. Alle beetjes baten!

Verder treft u aan een verslagje van de Vierdaagse meegelopen door een trouwe Boskapeller Wim Vrolijks en bij de Mededelingen vindt u hoe u de website *Kerkplein.org* met allerlei voor de Boskapel interessante nieuws kunt raadplegen.

Gerard Willems en Mechy Dolmans-van Oosterhout.

LITURGIEKALENDER

september 2008

23e tot en met 26e zondag door het jaar

liturgische kleur: groen

tijd van de vieringen: half 11

De zomer schiet al weer op. Nog even en we zetten onze zomerspullen weer in de berging. Bij zomer hoort veel buiten, leven in tenten. Augustinus vergelijkt de kerk vaak met een tent. De kerk, tijdelijk en kwetsbaar onderdak op weg naar het vaderland. De tent waarin wij moeten leren kinderen van God te worden. Ook het kerkgebouw noemen wij weleens de tent van samenkomst. Het is een tijdelijk verblijf, een doorgangshuis, waarin wij ons voeden aan de Bron. Door Gods woorden aangestoken trekken wij er weer op uit: 'onze tent moet opgebroken, wat gezegd is dient gedaan, wat gevierd werd moet gebeuren... (lied)

- zondag 7 september: Matteüs 18, 15-20: “broederlijk vermaan”.
pater Bert van Balkom, salesiaan van Don Bosco
- zondag 14 september: Matteüs 18, 21-35: Heb geduld met elkaar. Pater Fons Meijers, missionaris van het H.Hart en voormalig straatpastor
- zondag 21 september: Amnestyviering in de vorm van een Agapè. Amnestygroep
- zondag 28 september: Matteüs 21, 28-32: Tot inkeer komen.
Pater Joost Koopmans, osa

KIERKEGAARD EN AUGUSTINUS

Het woordje *en* in de titel van dit artikel wil ik op tweeërlei wijze invullen. Vooreerst gaat het om een vergelijking tussen Kierkegaard en Augustinus; hierover kan ik kort zijn. Wat uitvoeriger zal ik stilstaan bij “Kierkegaard over Augustinus”, het tweede deel van dit artikel.

Soren Kierkegaard

Bij een vergelijking tussen Augustinus en Kierkegaard denk je onwillekeurig aan de *Belijdenissen* van de eerstgenoemde, zijn bekendste werk, en de *Dagboekaantekeningen* van Kierkegaard. Tweeëntwintig jaar lang hield Kierkegaard een dagboek bij en het resultaat is een bijna onoverzichtelijke berg notities. In de Deense uitgave beslaan deze twintig delen. Je zou verwachten van een dagboek dat men zich daarin uitsprekt,

dat men het over zichzelf heeft, zoals Augustinus in zijn *Belijdenissen*, maar dit is bij Kierkegaard niet het geval. De *Dagboekaantekeningen* zijn geen ego-document.

Augustinus wil, vooral na zijn bekering, het geloof verkondigen, met vrienden erover discussiëren en in zijn preken de bijbelse boodschap verkondigen. Daarmee kom ik tot een tweede verschil, een verschil in opstelling: Augustinus spreekt met groot enthousiasme over het christelijk geloof en wil dat enthousiasme aan anderen overdragen. Kierkegaard daarentegen wil het christelijk geloof (het christendom) redden van verwatering, vervlakking, aanpassingen en misverstanden. Hij dringt het geloof niet op, maar, zegt hij, *als* je in Christus gelooft, dan moet je dat serieus nemen. Je *bent* geen christen, maar je *wordt* het; christen zijn is een opgave, geen voltooid, geen definitief zijn.

In een van zijn cabareteksten zegt Fons Jansen: “Het is een christelijk werk om heidenen te bekeren, maar het is een heidens

werk om christenen te bekeren.” Deze woorden zouden Kierkegaard op het lijf geschreven zijn, want “de christenen” leven volgens hem in de illusie christen te zijn (je bent toch gedoopt en lid van de Deense staatskerk! Nou dan!) en hoe maak je hen dat duidelijk?

Het tweede gedeelte van dit artikel zou ik willen betitelen als:”Kierkegaard over Augustinus.” Meermalen becommentariëert Kierkegaard in zijn *Dagboek aantekeningen* uitspraken van Augustinus Zo stemt hij in Pap XIV A 160 in met Augustinus, als deze ingaat tegen de opvatting dat de tragedie het medelijden opwekt. Dat is geen medelijden, waartoe hij wordt bewogen, maar “esthetisch verdriet”, d.w.z. men geniet van het verdriet, het huilen waartoe men in het theater wordt aangezet.(Beiden, K. en A., hadden een jeugdpassie voor het theater).

In een andere aantekening uit deze tijd (Pap. XIV A 172 en 173) gaat het over zonde, menselijke zwakheid en onwetendheid.

“Alles wat men wil laten gelden als excuus voor de zonde – zwakheid, onwetendheid, macht van het zinnelijke – keert Augustinus meesterlijk om door te zeggen dat dit zijn straf is... Het is veeleer de zwakheid, de verduistering van het verstand, die uitgelegd moeten worden als gevolg van de zonde.” (Vgl. de uitspraak in de Oude Katechismus: “onwetend zondigt men niet”). Dit klopt dus niet.

We raken hier het moeilijke en omstreden probleem aan van het *servum arbitrium* (de door de zonde slaafse keuzevrijheid; wat de mens ook doet, hij is de slaaf van de zonde). Evenals Augustinus “leert” ook Kierkegaard de slaafse keuzevrijheid. De keuzevrijheid wordt hier niet ontkend (een groot misverstand), maar zij is “onderworpen aan de zonde”. In dit verband moet “zonde” niet als een afzonderlijke daad worden opgevat, maar als een werkelijkheid die het hele menselijke bestaan doordringt en zelfs doordringt tot het wereldgebeuren (“de zonde van de wereld”). Natuurlijk is de kwestie hier kort onder woorden

gebracht, wellicht te kort, maar de uitleg die dit vergt gaat het bestek van dit artikel te boven.

Een andere opvallende aantekening (Pap. VIII A 4590):

“Augustinus zegt het voortreffelijk: God heeft ons vergeving beloofd – maar Hij heeft ons niet de volgende dag beloofd.” Met andere woorden: God duldt geen uitstel. Als je de aanname van zijn genade zou uitstellen, zou er iets zijn wat belangrijker is. Ten slotte een negatieve uitlating over Augustinus (Pap XI A 237); deze zou *geloof* in “Griekse” zin hebben opgevat en daardoor de westerse theologie hebben bepaald en bedorven. Volgens Kierkegaard is het “Griekse” geloofsbegrip afkomstig van Plato en Aristoteles en is gelegen in de verstandelijke sfeer. Geloven heeft dan betrekking op het waarschijnlijke; geloven is: (nog) niet zeker weten. Maar geloven in christelijke zin, aldus Kierkegaard in deze aantekening, is een verhouding van persoon tot persoon. Elke persoon draagt een geheim in zich. Ook God moet als persoon worden opgevat (geen “ietsisme”, zou men nu zeggen). In dit verband kun je ook denken aan de Joodse filosoof Martin Buber, die de betrekking tot God omschrijft als een “ik-jij-verhouding”.

Wat te denken van deze kritiek? Duidelijk heeft het geloof bij Augustinus een personalistisch karakter en is de kritiek van Kierkegaard onterecht. Maar in zijn geschriften hanteert hij vaak een zakelijk, intellectualistisch geloofsbegrip. Zo merkt hij ergens op dat ook de duivels geloven, maar dat dit hun niet tot heil strekt. Hij heeft ook een werk geschreven *De christelijke leer* (de *Doctrina Christiana*), waarin het christelijk geloof “geleerd” wordt.

Martien van den Nieuwenhuizen

P.S. Voor wie het interesseert: een citaat als Pap XI A 237 betekent het volgende: Pap is de afkorting van het Deense Papyrer, dat papieren betekent, het Romeinse cijfer verwijst naar het cahier. Dan volgt de letter A (B of C) ; het getal in Arabisch

schrift verwijst naar de pagina. Papieren moet hier uiteraard niet in materiële zin worden verstaan, maar in die zin als gesproken wordt van nagelaten papieren.

VAN DE BESTUURSTAFEL

Vakantie

Het bestuur hoopt, dat u als Boskapeller zeer intens genoten hebt van uw vakantie. In de Boskapel starten we met een nieuw seizoen. De verzelfstandiging komt dichterbij, maar daarvoor moet toch nog veel gedaan worden. Het bestuur vertrouwt op uw aanwezigheid in de Boskapel en rekt op uw steun.

Inschrijfformulier Boskapeller

Het aantal aanmeldingen staat momenteel op 181 personen. U kunt zich nog steeds als Boskapeller opgeven.

Voorzitter terug in functie

Het herstel van onze voorzitter Henny Peters verloopt voorspoedig. Henny Peters neemt eind augustus 2008 zijn taak als voorzitter weer op zich.

Enquête verzelfstandiging

Het enquêteformulier is door 86 personen ingevuld. De enquêteformulieren konden uiterlijk op 10 augustus jl. ingeleverd worden. De informatie wordt op dit moment verzameld en het bestuur hoopt in het extra Kapeloverleg van 2 september a.s. en de volgende "Op De Hoogte" met meer gegevens naar buiten te komen.

Extra Kapeloverleg 2-9-2008

Graag wil het bestuur u herinneren aan het extra Kapeloverleg van dinsdag 2 september 2008 in de zaal van de Boskapel (aanvang 20.00 uur). Het gehele Kapeloverleg wordt besteed aan het onderwerp verzelfstandiging. U bent opnieuw van harte uitgenodigd voor dit overleg.

Jacques Janssen, voorzitter Boskapel bestuur a.i.

ONKRUID TUSSEN DE TARWE

Op een van de zondagen in de zomertijd werd ons in de tweede lezing het verhaal verteld van de zaaier die goed zaad op zijn tarweakker gezaaid had. ‘s-Nachts kwam zijn vijand en zaaide – zoals deze evangelietekst vermeldt - onkruid tussen de tarwe. Mattheus (13, 24-43) heeft deze gelijkenis over het rijk der hemelen opgetekend, en de boodschap is overduidelijk: wij moeten leven temidden van goed en kwaad tot de oogsttijd aanbreekt, en dan worden tarwe en onkruid gescheiden. Met die strekking zal

de welwillende luisteraar het zeker eens zijn. Alle woorden in onze moedertaal die met *on* beginnen hebben een negatieve betekenis, en zo is *onkruid* gedoemd op één hoop te worden geveegd bij alles wat maar negatief of slecht is. Hoe komt het dat onkruid in deze parabel het kwaad in de wereld moet verbeelden? Dat is te verklaren uit de omstandigheid dat al in de Statenbijbel, die tussen 1619 en 1637 in het Nederlands van toen is overgezet, het bewuste woord uit de grondtekst meer naar de strekking dan naar de letterlijke betekenis vertaald is. En zo is het gebleven in alle vertalingen die daarna verschenen zijn. In het Hebreeuws staat er *bo'shah*, in de Griekse tekst vinden we *zizania*, meervoudsvorm van *zizanon*, en in de Vulgaat het latijnse *lolium*. Om bij de wetenschappelijke naam van dit gewas te blijven: het gaat om *lolium temulentum*, een gewas dat tot de grassen behoort en in het Nederlands *dolik* heet. Deze grassoort lijkt bedriegelijk veel op tarwe, al is de aar van *lolium* wanneer die zich gezet heeft wat slanker en bevat hij minder korrels dan die van de tarwe. Maar op het eerste gezicht ligt de verwarring voor de hand.

Dolik is een kwaadaardige en giftige grassoort, omdat er in de zaadkorrels een microscopisch kleine zwam leeft die duizeligheid, misselijkheid en zelfs blindheid kan veroorzaken. Uit de nederlandse naam valt op te maken dat het bewustzijn van wie dit

gif heeft binnengekregen op hol slaat (Dool ik ?). De Duitsers noemen het *Tollhafer* of *Schwindelhafer*. En *temulentus* is het latijnse woord dat wordt gebezigd om aan te duiden dat iemand beschonken is. Niet voor niets luidt de volksnaam van dolik in het Nederlands dan ook *dronkemanskruid*. Alles bijeen een grassoort om voor op te passen !

Het is een gewas van mediterrane oorsprong, en dolik zal dus in Palestina zeker bekend zijn geweest, agrarisch gebied als het vanouds was. In Nederland komt dolik sporadisch voor, misschien nog in Zuid-Limburg.

Met dat al hebben exegeten en bijbelvertalers het gras voor de voeten van botanici en taalkundigen weggemaaid, en *onkruid* ingedeeld bij het kwaad in onze wereld. Op zijn hoogst kun je zeggen dat onkruid *ongewenst* kruid is dat opschiet op plaatsen waar het niet bedoeld is. Er is een zegswijze die dit treffend illustreert: “Waar de boeren gapen tiert het onkruid”. Dus geschoffeld zal er moeten worden. Maar waar de natuur haar gang kan gaan zonder gezaaide gewassen in de weg te zitten, bloeit een paradijs van wilde planten op, in alle kleuren en vormen. Tijdens de zomerviering in de Boskapel op 6 juli stonder er welige boeketten, geplukt langs ‘s-Heren wegen en in het vrije veld, waarvoor de mensen de mooiste namen bedacht hebben, zoals St.Janskruid, Teunisbloem en Jacobskruiskruid. En wat verder in de zomertijd vinden we aan drassige oevers Engelwortel en aan de bosrand Hemelsleutel. Is dat allemaal onkruid, of dool ik ?

Koen van Rossum.

OECUMENE

Henk van der Linde

Dit jaar overleed Henk van der Linde. Hij was hoogleraar oecumenische theologie aan de Radbouduniversiteit te Nijmegen. Een oecumenicus, die niet alleen in woord en geschrift, maar vooral in zijn persoonlijk leven de oecumene heeft meegemaakt en gemaakt.

Hij heeft daarvan getuigenis afgelegd in het boekje “Van protestant katholiek geworden en beide trouw gebleven”.

Henk van der Linde was dominee in de Nederlandse Hervormde Kerk en is katholiek geworden. Bisschop Bluijssen heeft hem in de Boskapel tot priester gewijd. Een gehuwde priester. Bij hem kun je niet spreken van een “bekeerling”. Voor van der Linde was er continuïteit in zijn ambtsopvatting en zijn beleving van het ambt. Tijdens de wijdingsceremonie werd dit tot uitdrukking gebracht. De kelk, die hij vele malen had gebruikt bij het avondmaal, gaf hij aan de bisschop. Deze gaf hem terug om hem te gebruiken tijdens de eucharistieviering. Hij bleef trouw aan beide tradities.

Gespreksgroep

Sinds januari 2007 bestaat er in de Boskapel een oecumenische gespreksgroep, die eens per maand bijeen komt. De groep bestaat uit Boskappers, een dominee, een lid van de liberale joodse gemeente en een lid van de Russisch Orthodoxe Kerk.

In zo'n gezelschap komen onderwerpen ter sprake die voor allen van belang zijn en de interesse hebben. De nadruk ligt op de gesprekken, waarbij de deelnemers spreken vanuit hun eigen ervaren en beleven en zo van elkaar leren. Startpunt vormt een hoofdstuk uit een boek of een artikel. Zo zijn aan de orde geweest: Carel ter Linden's *Wandelen over het water, Kerk en Ambt, Hij leerde in hun synagogen* (een joodse uitleg van de evangeliën) en een artikel uit de bundel *Ons raketings nabij* (feestbundel bij gelegenheid van de negentigste verjaardag van Edward Schillebeeckx).

Raad voor Levensbeschouwing en Religie Nijmegen (RLRN)

“Het bevorderen van kennis, ontmoeting en betrokkenheid tussen de levensbeschouwelijke en religieuze organisaties en gemeenschappen, ten dienste van de pluriforme samenleving in Nijmegen”. Dat is de doelomschrijving van deze raad.

Organisaties en groeperingen, die deel uitmaken van deze raad: Antroposofie, Bahá'í, Boeddhisme, Christendom (Raad van kerken), Hindoeïsme, Islam, Jodendom, Vrijmetselaars. Sinds kort is ook de Boskapel officieel vertegenwoordigd in deze raad. Elk van deze groeperingen is op eigen wijze bezig ten dienste van de Nijmeegse samenleving. De raad houdt zich daarom vooral bezig met praktische zaken.

Jan Garnier

INTERVIEW

Met: Koen van Rossum

Koen is van 1929, en werd geboren in Utrecht. Na zijn gymnasium A opleiding studeerde hij Nederlands in Utrecht aan de universiteit en volgde hij een opleiding tot uitgever. Hij was voorbestemd om in het familiebedrijf (Dekker & van de Vegt) zijn talenten te ontplooien. Na werk in binnen- en buitenland in het boekenvak werd hij uitgever in de uitgeverij van Dekker & van de Vegt. Deze stopte toen Koen met de VUT ging in 1989.

Naast zijn werk ontwikkelde Koen zijn schrijverstalent. Hij schreef voor diverse bladen van verenigingen waar hij lid van

was. Zo is hij natuurgids voor het IVN (Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie) en schreef hij in het blad van de vereniging. Hij schreef voor *Brug*, en schrijft (nog steeds) voor het *Augustijns Forum* en natuurlijk *Op de Hoogte*. Hij maakt graag lange wandelingen in de natuur en produceert als hobby wandelstokken. Hij heeft al 1600 van deze rustieke hulpmiddelen gemaakt, zó uit de natuur genomen en bewerkt. Is daarmee in verband ook lid van een houtbewerkingsclub. Hij leest veel, en vertaalt teksten uit het Latijn. Hij is getrouwd met Léonie en heeft 4 kinderen en 6 kleinkinderen.

Hoe ben je in de Boskapel terecht gekomen?

Zo rond de start van de Boskapel als liturgisch vernieuwingscentrum in 1964/5 was Koen geïnteresseerd in wat er na het Vaticaans Concilie aan vernieuwing in de praktijk zou worden gebracht. Zo bezocht hij de Boskapel een aantal keren. Ook de Groenestraatkerk, zijn parochiekerk, vertoonde aanvankelijk vernieuwingsdrang. De kinderen groeiden op en hij voelde toen dat hij moest kiezen voor zijn parochie. Hij werd gevraagd als lector en zette zich in. Toen echter de vernieuwingsdrang verflauwde in de parochie voelde hij behoefte aan het terugvinden van de conciliaire inspiratie en dacht aan de Boskapel. Hij werd op verzoek van een trouwe Boskapelster lector in de halftien vieringen. In 1997 vroeg Joost Koopmans hem voor de liturgiegroep. Koen bedacht thema's voor de liturgie en met de komst van de Agapèvieringen ging hij enige keren voor. In stilte heeft hij echter het besluit genomen als voorganger te stoppen. Er komt een voorgangersgroep (ofwel pastoraatsgroep) die professioneel gecoacht gaat worden. Koen heeft nooit een theologische vorming gehad en voelt zich op zijn leeftijd niet meer voldoende geïnspireerd om lid van de groep te worden. Zijn besluit stond al lang vast dat als Joost zou gaan, hij met hem mee zou gaan. Hij blijft wel lector en lid van de liturgiegroep.

Wat boeit je in de Boskapel?

Wat hem speciaal boeit is de ruimte voor eigen inbreng in de Boskapel en haar openheid. Het a-dogmatische en niet theologisch-wetenschappelijke karakter hebben hem, en niet alleen hem, altijd erg aangetrokken. Als vertegenwoordiger van de ouderen in de kapel heeft hij zitting genomen in de stuurgroep verzelfstandiging. De rol en de invloed van deze groep op het werkelijke gebeuren heeft hij in een kenmerkende vergelijking verwoord: De stuurgroep zit op de aanhangfiets (zoals je die wel ziet bestuurd door jonge moeders met kinderen). De stuurgroep heeft een eigen stuur maar kan de richting daarmee niet bepalen. Er zit op het stuur wel een bel. Daarmee kan dan zo nu en dan luid gebeld worden in de hoop dat iemand luistert! Koen levert een bijdrage in de groep via de pen, zijn oude stiel, en stelt op schrift wat er zoal speelt.

Je gaat voor in Agapèvieringen. Wat motiveert je daarvoor?

Het voorgangerschap geeft je de kans om je eigen visie op geloof en kerk te verwoorden en te ervaren dat wat je zegt gehoord en aanvaard wordt. Als mensen je terugmelden dat je het goed doet, krijg je vertrouwen. Het is bijzonder dat je dit kunt doen zonder expliciete theologische vorming, hoewel ik natuurlijk wel veel heb gelezen op dat vlak. Het gaat erom te mogen zeggen wat je raakt en terug te horen of dit met anderen ook het geval is. Dat motiveer(t) (de) me.

Wat zie je als de toekomst van de Boskapel als jij je zin kreeg?

Hij ziet de boskapelgemeenschap graag als een groep die zich verantwoordelijk voelt voor het viëren van gezamenlijk geloof. Er hoeft voor hem per se geen priester bij te zijn, als mensen elkaar maar steunen en herkennen in een tastend geloof om zo kerk te zijn, heel puur. Geloof is zoeken in de wetenschap dat er in de duisternis iemand is wiens/wier hand je kunt grijpen als je dreigt te vallen. Hij is echter niet onverdeeld zeker van de toekomst, gezien de leeftijdsopbouw van de gemeenschap.

VIERDAAGSE

Bij de 92^e editie van de Nijmeegse wandelvierdaagse was ik een van de 50 wandelcorrespondenten van (het) dagblad *de Gelderlander*. Een voorwaarde om correspondent te zijn is dat jezelf aan de vierdaagse deelneemt. Omdat je met de wandelaars meeloopt blijf je op de hoogte

van het hele gebeuren, bovendien hebben we mobiel contact met de hoofdredactie voor het vermelden van extra nieuws.

In zo'n week maak je veel contacten met verschillende Vierdaagse wandelaars. Zo heb ik gesproken met Hella v.d Wijst, presentatrice van het KRO programma "de Wandeling". De volgende dag liep ik even met Ronnie Tober, al ruim 40 jaar zanger en artiest. Hij liep samen met een groepje van vier. Ze liepen individueel met 30 man voor de 4^e keer de Nijmeegse vierdaagse.

Heel apart vond ik een wandelaarster uit Zwolle Zij liep op slippers. Ik sprak haar aan en vroeg waarom ze niet op gewone wandelschoenen liep. "Daar loop ik heel moeilijk op", antwoordde ze. Zij sponsorde een kindertehuis uit Christopol (bij Kazan)

Ook ontmoette ik Stef en Angela v.Ekdom, een jong stel uit Amsterdam. Zij waren pas 8 dagen getrouwd. Normaal ga je dan meteen op huwelijksreis, maar voor hen gold dit niet: eerst de vierdaagse lopen, daarna op huwelijksreis naar Portugal. Op de 4^e en laatste dag van de vierdaagse ontmoet je enorm veel vrienden en bekenden, en dan zijn er, niet te vergeten, de bloemen. Die breng ik meestal bij familie aan de St. Annastraat, en haal die dan de volgende dag weer op. Elk jaar is de vierdaagse weer anders, maar het is telkens heel bijzonder om dit weer mee te mogen maken.

*Wil Vrolijk*s

VERSLAG LEESGROEP 1 JULI 2008-07-03

Het boek dat werd besproken, *De Geschiedenis van de Liefde* van Nicole Krauss, was bijzonder lovend beschreven in de recensies in

de pers, reden waarom het gekozen was. Unaniem echter was het oordeel van de groep dat de lovende kritieken niet echt terecht waren. Er was bij de leden hier en daar verwarring over bepaalde zaken zoals de omzwervingen van een manuscript en over de geestesgesteldheid van een van de hoofdpersonen. Ook was men het eens over het feit dat er enkele losse eindjes in het plot zaten en dat de schrijfster wel erg veel aan de verbeeldingskracht van de lezer overlaat. Eén van ons had in een interview gelezen dat de schrijfster had geprotesteerd tegen het feit dat haar boek steeds in verband werd gebracht met de in hetzelfde jaar (2005) verschenen roman *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij* van haar echtgenoot Jonathan Safran Foer, die in de leesgroep vorige keer was besproken. Sommigen hadden juist steeds dit boek in het achterhoofd gehad tijdens het lezen, vanwege duidelijk gerelateerde trekjes. Soms waren dat niet duidelijk functionele symbolen die ook in het boek van Foer wél een functie hadden. Thema in het boek, weer een Joodse roman, is de traumatische uitwerking van de Duitse terreur in het Oosten van Europa (Polen) op mensen zoals de hoofdpersoon Leo Gursky, die, maar daar kwamen we niet helemaal uit, grotendeels in een verbeeldingswereld leeft die weinig direct contact heeft met de realiteit. Feit is dat hij een grote liefde heeft gekend die hem zijn hele leven heeft geobsedeerd, terwijl de geliefde eigenlijk helemaal niet zo dol op hem moet zijn geweest. Ze baart hem in de VS buiten zijn aanwezigheid (hij is nog in Polen) wel een zoon (Isaac), door hem verwekt vóór haar vlucht naar de VS. Isaac is, net als zijn vader Leo, schrijver geworden. Leo Gursky heeft een roman, getiteld *De Geschiedenis van de Liefde* (GvdL) in Polen geschreven. Dit manuscript wordt door een vriend van hem naar

Zuid Amerika meegenomen en daar, omdat iedereen denkt dat Leo dood is, door de vriend overgeschreven en als eigen werk gepubliceerd. Dit leidt tot schuldgevoel bij een van de hoofdfiguren als een van de herkenbare thema's in het boek. Geen van de groepsleden kon overigens inzien waarom de *GvdL* 'nu zo'n bijzonder boek was. De passages die we, via vertaalwerk door de moeder van ene Alma, met dezelfde naam als die welke in de *GvdL* zo'n prominente rol speelt, te lezen krijgen klinken nogal virtueel en weinig boeiend, zoals zoveel in dit boek. Onze bespreking, in tegenstelling tot zoveel keren hiervoor, bleef steken in interpretatie. Beschouwing over hoe thema's effectief of esthetisch via het verhaal, de karakters en de plot in het boek aan de orde komen bleef grotendeels achterwege.

We besloten tot een heel ander genre boek voor de volgende keer (23-09) te nemen: *De Pianostemmer* van Paul Mercier, schrijver van het bekende en voor velen indrukwekkende *Nachttrein naar Lissabon*. De bijeenkomst vindt plaats bij Lara van der Zee, Wezenhof 20-55.

Gerard Willems.

VOOR U GELEZEN: AUGUSTINUS' DE STAD VAN GOD, BOEK VIII (1)

Nadat Augustinus heeft afgerekend met het mythologische godengeloof en de staatscultus, begint hij boek VIII met "Nu zullen wij veel oplettender dienen te worden". Hij geeft dat aan met de uitdrukking 'intentiore animo', meer bij de les dus. Nu komt het serieuzere werk met de behandeling van de filosofen. Filosoof, zo begint hij, is een woord dat uit twee Griekse woorden is samen gesteld, het werkwoord 'philein', liefhebben en 'sophia', wijsheid. Zonder overigens als bron Wijsheid 7,25 ("De wijsheid is de adem van Gods kracht") te noemen, zegt hij "Als de wijsheid God is.....dan is de ware filosoof iemand die God lief heeft". Dat

lijkt heel sterk op een syllogisme (twee premissen,stellingen, en een conclusie, voorbeeld: alle mensen zijn sterfelijk, Socrates is een mens, dus Socrates is sterfelijk) waarbij een van de premissen strikt genomen een veronderstelling is, maar dat terzijde.

Augustinus gaat de zaak heel verantwoord aanpakken en daarom betreft hij alleen die filosofen in zijn onderzoek die een boven de wereld verheven godheid erkennen als eerste beginsel van al wat bestaat. Augustinus gaat dus voorbij aan bijvoorbeeld de vroege natuurfilosofen en zegt meteen dat de Platonici model staan voor de filosofen die hij bedoelt. Met Platonici geeft hij de filosofen van het neoplatonisme (3^e-6^e eeuw) aan. De neoplatonici hebben in navolging van Plato de overtuiging dat er behalve de zintuiglijk waarneembare wereld nog een hogere realiteit bestaat.

De neoplatonici zijn zó belangrijk geweest voor het denken van Augustinus, die op zijn beurt niet alleen grote invloed had tijdens de middeleeuwen, maar ook in de 16^e en 17^e eeuw (Luther, Calvijn, de Jansenisten beroepen zich op hem) en verder tot in onze eigen dagen. Dit gegeven noopt dus haast tot een uitwijding over Plato en diens leermeester Socrates.

Socrates (469-399 v.Chr.) is een van de grootste figuren uit de geschiedenis van de filosofie. Geschreven heeft hij niets, maar hij leeft vooral voort in de dialogen van Plato. De vraag die hem haast obsedeerde, was naar de zo verantwoord mogelijke manier van leven. Daarvoor is het noodzakelijk de motieven te kennen van je eigen handelen. Socrates sprak veel met mensen van allerlei slag. In die gesprekken probeerde hij samen met zijn gesprekspartner tot een definitie te komen van begrippen als dapperheid, rechtvaardigheid, vroomheid en deugd. Die gesprekken waren nogal eens aanleiding tot ergernis want hij hanteerde een gespreksmethode waarmee hij de ander om diens eigen bestwil liet ervaren dat hij eigenlijk niets wist. Een begrip als goedheid definiëren lijkt op het eerste oog simpel, maar verzandt meteen in casuïstiek (Wat is goedheid? Goedheid is respect hebben voor je ouders. Is respect hebben voor je

grootouders dan geen goedheid?). Een abstract woord als goedheid is eigenlijk niet te definiëren, Van Dale komt ook alleen maar met synoniemen en met voorbeelden van goedheid. Door zijn ascetische levenswijze en zijn onverzettelijke weigering iets te doen dat hij onjuist vond, gaf Socrates zijn tijdgenoten wel degelijk het goede voorbeeld overigens.

Plato (428/7-348/7 v.Chr.) wordt door Augustinus meteen beschreven als degene die alle andere leerlingen van Socrates in de schaduw stelt. In het Symposium, de Phaedo en de Politeia ontwikkelt hij zijn Ideeënleer die inhoudt dat er een hogere wereld is dan de door ons waarneembare. In de Politeia staat een prachtige allegorie over die twee werelden, de zogenaamde grotvergelijking. Ook een korte aanpassing daarvan kan wellicht tot een verduidelijking van Plato's denken leiden.

We moeten ons een grot voorstellen waarin een rij gevangenen met hun rug tegen de achterwand zit vastgeketend. Ze kunnen hun hoofd niet bewegen en kunnen elkaar en ook zichzelf niet zien. Ze zien alleen de wand tegenover zich. Zo hebben ze hun hele leven gezeten en ze kennen niets anders. De uitgang van de grot is een lange gang boven de wand achter hen. Aan de buitenkant loopt die achtermuur meteen anderhalve meter af. Als nu de zon elke dag zo staat dat wanneer er buiten een meisje langs loopt met op haar hoofd een kruik, dan valt de schaduw van die kruik op de wand tegenover de gevangenen. Laten we voor het gemak even aannemen dat de gevangenen hetzelfde woord voor kruik hebben als de mensen buiten. Er komt dus elke dag een kruik voorbij. Dan wordt één van de gevangenen uit de grot gehaald. Als zijn ogen eindelijk gewend zijn aan het licht, dan zie hij het meisje met de kruik weer voorbij komen. De gevangene wordt weer op zijn vertrouwde plek teruggezet en zegt tegen zijn medegevangen dat ze elke dag geen kruik zien, maar een afspiegeling van een kruik, dat er een hogere werkelijkheid is. De man wordt niet geloofd, uitgelachen en als hij stug volhoudt uiteindelijk vijandig behandeld.

De betekenis van de allegorie zal duidelijk zijn. De wereld van de mensen is de grot. De langdurige gevangenschap staat voor het lang nadenken over het Goede waarbij veel discipline komt kijken omdat de verleiding moet worden weerstaan zich over te geven aan dingen die er niet toe doen, alleen maar lijken op en niet zijn. Het uit de grot ontsnappen is het opstijgen van de ziel naar de wereld van de abstracties, de echt kenbare wereld die we met onze geest aanschouwen. De zon is onze geest waarmee we de ware inzichten kunnen aanschouwen. Degene die teruggaat en in hogere regionen heeft verkeerd, heeft moeite of weigert zelfs zich in te laten met “menselijke” zaken: hij verlang zielsveel naar de wereld daarboven.

Ons lichaam zit volgens Plato vast aan fysische wetten, ontstaat en verdwijnt weer, is niet perfect en ook niet op twee verschillende momenten identiek. Onze ziel echter is immaterieel, tijdloos en onvergankelijk. Dus onze ziel die onderdeel is van de wereld van de abstracties, is onze permanente vorm. Ons leven in de waarneembare wereld is niet meer dan een voorbereiding op het hiernamaals.

(wordt vervolgd)

Chris Dijkhuis

Misschien kennen enkelen uit de Bosakpelgemeenschap deze website al, misschien niet iedereen. Daarom is de redactie zo vrij om er hier melding van te maken in de veronderstelling dat de inhoud van de nieuwsbrief, maar zeker ook van de hele site boskapellers zal interesseren.

rk-kerkplein.org

een nieuwe website van kritische katholieken

Website: www.rk-kerkplein.org

Contact: contact@rk-kerkplein.org

Bankrekening Stg.
Kerk Hardop
te Utrecht
3518.27.811

Beste abonnee van onze Nieuwsbrief,

U hebt zich opgegeven om op de hoogte gehouden te worden wanneer er nieuwe bijdragen op de website verschijnen.

Na de laatste Nieuwsbrief van 4 juli 2008 nu weer nieuwe bijdragen.

- Amsterdam heeft afscheid genomen van pater **Jan van Kilsdonk S.J.:** op zondag 6 juli 2008 heeft de Dominicusgemeente [afscheid van 'de Kils'](#) genomen in de eerste zomerdienst die maar ten dele hoefde te worden aangepast want het thema was: de geestelijk leider Mozes die het beloofde land mocht zien; daags daarna, maandag 7 juli 2008 was de [uitvaart van Jan van Kilsdonk](#): de vele woorden daar gesproken zijn hier voor u weergegeven.
- **Peter Nissen** geeft u twee bijdragen over de recente geschiedenis van de r.-k. kerk die ogenschijnlijk elkaar herhalen maar toch aanvullend zijn: enerzijds de wereldwijde [restauratie](#) (terugvoeren na hoe het

vroeger was) van de gezagsstructuren in de kerk van Rome en

anderzijds hoe de [tegenstellingen](#) nu heel dicht bij het gelovige Volk van God komen.

- En dan gaat **Erik Borgman** in op de nieuwe vertaling van de *Römerbrief* van Karl Barth: [wij hoeven ons leven niet te redden](#).
- Tenslotte wijzen wij u op ‘lopende band’ onderaan de website waar de [zomerdiensten in de Dominicuskerk te Amsterdam](#) staan: mocht u als toerist of anderszins deze zomer de hoofdstad aandoen en is dat op een zondag, dan bent u er van harte welkom. En mocht dit bezoek op 3 augustus 2008 vallen, dan kunt u die zondag het eerste exemplaar van [Een Levend Lichaam](#) bewonderen en aanschaffen: het boek over de Dominicusgemeente die in deze kerk ‘zo maar een dak boven wat hoofden’ biedt.

Mond tot mond reclame werkt!

De redacties van alle parochiebladen in Nederland hebben recent een brief van ons ontvangen met het verzoek deze site bekend te maken bij hun medeparochianen. Wie van de lezeressen of lezers familieleden, kennissen of vrienden kent die belangstelling voor de website rk-kerkplein.org kunnen hebben: stuur hun deze Nieuwsbrief! Aanmelding voor de Nieuwsbrief kan via ‘contact’ (zie boven in deze brief).

En verder...

Andere recente en minder recente bijdragen vindt u op [rk-kerkplein.org](#). Wij wensen u veel leesplezier.

Graag herinneren wij u er ook dit keer weer aan dat uw [ondersteuning](#) welkom en onmisbaar is.

*Indien u deze Nieuwsbrief niet langer wenst te ontvangen, dan kunt u deze email beantwoorden met het woord: Beëindiging.
De Redactie*